

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՈՒԼԵՆ
Ե. ՓՈՐՏՈՍԵԱՆ

Հ Ա Ս Տ Է

E. TOROSSIAN

Direct. - propr. du journal Arménien

ARCHALOUYCE

LE CAIRE (EGYPTE)

Զի հրատարակած մեկուկես ժամ
եւ յիսն րոպէս :

ԱՐՁԱՒԱՅՍ

Կ Ի Ս Ա Շ Ա Ր Ա Ք Ա Ր Ե Ր Թ

ԱՋԳԱՅԻՆ . ԳՐԱԿԱՆ . ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԶՈՐԵՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՊՈՅՏԻՆՔ

ԵՐԻՊՏՈՍ

Գարեկան դրո . ողջ 60
Վեցամսեայ ,, 30

ԱՐՏԱՍԱԶՄԱՆ

Տարեկան գրանգ 20
Վեցամսեայ ,, 12

Բաժանորդագիրը կանխիկ է և
ժամուցումները կ'ընդունուին մասնա-
ւոր համաձայնութեամբ : Բարեկար-
ժակա՞ն Ընկերութեանը համար 50 առ
հարիւր զեղջ կ'ըլլայ :

ՇԱՐԱԹ ԹԻՒ 445

ԱՐՇԱՒԱՅՍԸ ՁԵՌՔԷ ԶԻ ԵՄԱՌՈՒԹԻՐ

Հ Ա Ն Գ Է Ս Տ Ա Ր Ե Դ Ա Ր Չ Ի

ԱՋԳԱՅԻՆ ՄԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

ՄԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ ՊԵՏԻ ԿԸՏԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՅԻՍ 30/12 ՅՈՒՆԻՍ 1904 , ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵՔՈՐԹԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄՐՃԱ-
ԲԱՆԸՆ ՄԷՋ , 1-0296-ԲԻՅԷՆՆԵՐՈՎ ՕՐԻՒԼ ԻՏԻՎԵԱԼԻ ՆԵՐՔԵՒ :

ՆՈՒՊԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՔ , ԱՏԵՆԱԹՅՈՒԹՅՈՒՆՔ ԵՒ ՀՐԱՒԱՂՈՒԹՅՈՒՆՔ ՏԵՂԻ ՊԵՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ :

ՄՈՒՑԲԸ ԶՐԻ Է ԵՒ ԸՄՊԵՆԵՆՑ ԳԻՆԵՐԸ ԶՍՓՅՈՐ :

ՆՈՒՊԱՐ ԲԱՅԱ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱԿԱՆ ԲԱՅՈՒՄԸ

Պետական այս մեծ անձնատա-
րութեան անցեալը ու յիշատակե-
լի գործերը չէ՛ որ պիտի զբաղենք
այսօր :

Անոնք որքէն Եգիպտական
պատմութեան մէջ ընդարձակ էջեր
գրած են, և անխախտելի հուշատա-
ր մը անուցանել կուզենք թէ՛ շնորհի
մեծանուն հայուն ըտրիժուանոց
որդւոյն Վահմ . Պօղոս բաշայի և
անոր աշխուղարմ հարապատենուն,
հայ պատմութեան ալ նմանօրինակ
մեծագործութեանց անձնագրու-
թիւնները յի պիտի զարգարեն մօ-
տալուտ ապագայի մէջ . . . :

Հայ միջնադարը, գարեբէի վեր
հայուն բաժինը ինկամ սարակ կա-
ցութիւնը, նպատակ ունէր նուազ
բաշայի մը համար որ իր մասնա-
բաժնի կարողութիւնը գործածէր
իրեննեքուն հաճախ մասնակի պա-
հանջմանց հետեւեցաւ նա . աղքատ-
թիւնէն նախամեծար համարեց մարդ-
կութիւնը — այլապէս կարելի չէր
արդէն — իր կարողութիւնը ի սպաս
գրաւ Եգիպտական կառավարու-
թեան . ու եղիպտացիներէ զիտացա-
դանհատել յիշատակը իր բարեբա-
րին . ահա այդ է որ մեզի նիւթ
կուտայ այսօր : Պէտք չէ՛ որ անդր-
քան զչափն , պարմանքի առարկայ
ըլլայ մեզի համար նուազարեքու-
գոյութիւնը հայութեան մէջ :

Մահաւանէ վերջը ապրիլ . իտե-
ալ մը որ եթէ զայն իրենց արտին
մէջ անուցանողներու թիւը մեծ ըլ-
լայ , համեմատաբար չարիքները շատ
աննշան տեղ մը պիտի կարենան
գրաւել աշխարհի վրայ :

Բարձր . նուազ բաշայ՝ այս
վերջին դատակարգին կը պատկու-
նի : Սիրեց մարդկութիւնը . ծառայեց ա-
նոր . և անոնք որ իր մասնի պտուղ-
ները վայելեցին , իրենց արտին մէջ
լայն տեղ մը բացին , յաւիտանա-
պէս ապրեցնելու համար հան մար-
դը՝ որ պարտաճանաչ եղաւ :

Անցեալ արբաթ օր էր — 3 Յու-
նիս — Եգիպտական ստատմներուն մէջ
արտակարգ շարժում մը կը տի-
րէր : Գահիրէէն Ազէ բանդար մեկ-
նող երկաթուղու վազանները լի է-
ին աճապարող ճակերողներով . յար-
զանքի զորեղ զգացում մը անոնց
սիրտը կ'ուռնէր : Հանդիսագիրնե-
րն էին ատոնք ի յիշատակ Բարձր-
նուազ բաշայի կանգնուած արձա-
նին բացման արարողութիւններուն
ներկայ ըլլալու փութացող : Միւս
կողմէ , Ազէ բանդարի մէջ ալ կեն-
դանութիւն մը կը տիրէր . խանդա-
վառող տոնի օրուան մը ապուստու-
թիւնը կը մնար զիտողին վրայ . եր-
թեկ մը զնծութիւն բարոյ . ժրպ-
տաւն զէմքեր , որոնց համար վայր-
կանները գարեբու կը հաստարե-
լին . և վերջապէս ժամը 3ը կը հըն-
չէր . Ռիւ տ'Ալմաների ընդարձակ
պարտան շատ նեղ կուգար դէպի
այդ կողմը ուղղուած կառքերուն

անցըր գիւրացիներ համար . հրա-
ւիրեալներու և հետաքրքիրներու
անհամար բազմութիւնը գունդա-
գունդ այն տեղ կը դիմէր : Հոն կը
փութար եղիպտական կառավարու-
թեան ամէն գատու պաշտօնէտիւն-
նը . հոն կը դիմէր գիւրացի տակաւն
մարմինը . հոն էին գառաւորացի գաւը
և փաճառակաւորութեան ներկայացու-
ցիչները . հոն էր ժողովարար ամէն
ազգի պատկանող . հետաքրքրութե-
նէ տեղի յարդանքի զգացում մը
ամէն դէմքի վրայ կարգաւ կարելի
էր : Մահաւանէ վերջը ապրիլ . . . :
Ի՞նչ նախանձելի վեճակ :

Ընդարձակ հանդիսավայրը շատ
նեղ կուգար խոտած բազմութեան,
ինչպէս և Արշալոյս սի էջերը շատ նեղ
պիտի դան հանդիսին ալոզը նկա-
հարութիւնը պարտաւեղ կարենա-
լու համար . և մտածել թէ՛ այս ա-
մէնը հոն հաւարուած էին անցեալ
փառքի մը կենդանի վիտները ըլ-
լալու համար :

Երեւոյնը զարգարուած էր հան-
դիսատեղին . հարկուտ որ եղիպտա-
կան գունդեղ գրօշակներու ծո-
ժանուէր , օրուան մեծութիւնը կը
հռչակէր :

Հանդիսին բացումը տեղի ու-
նեցաւ ատենախօսութեամբ մը , զոր
արտատանց յիշատակարանի Յանձ-
նախմբին նախագահը Տր . Շէյք պէյ :

Յետոյ Ազէ բանդարի կառա-
վարի Վահմ . Մահաւան բաշայ Սրտ-
գի ստենախօսեց , օրուն հետեւեցաւ

Պ . աը Բարիլիի կարճ լայն իմաս-
տալից ճառը :

Ն . Բարձրութեան Խորիւր կը
ներկայացնէր Վահմ . Մահաւան բա-
շայ Ֆէհմի , որ իր կարգին քանի մը
բառով բացատրեց թէ՛ կը գովէ ձեռ-
նարկը որ եղած է անմահացնելու
համար յիշատակը՝ եղիպտական կա-
ռավարութեան հաւատարմաբար ծա-
ռայող մեծ անձնատարութեանը Վը-
սեմ . նուազ բաշայի :

Հոսի արեմն խօսք առաւ Վը-
սեմ . Պօղոս բաշայ նուազ և վարժ
ատենախօսի յատուկ շեշտերով շնոր-
հակալութեան յարանեց բոլորներկա-
ներուն , և անոնց՝ որ յիշատակա-
րանին պաշտօնը իրազօրծեղով
կ'անմահացնէին իր ողբացեալ հօրը
անունը :

Գալարարեղ պարտիզին մէջ
ընտիր և յլկուն քարերէ կառու-
ցուած բարձրակիր պատուանդանի
մը վրայ հաստատուած է նուազ
բաշայի պնծակիրտ արձանը , հետե-
ւաւ պարզ արձանագրութեամբ :

ՆՈՒՊԱՐ ԲԱՅԱ

1825 — 1899

և ձախ կողմը « Արքարութիւնը ա-
մէն կառավարութեան հիմն է — la
justice est la base de tout gou-
vernement » : Ի՞նչ աղքատ յանդի-
մանութիւն անարգար կառավարու-
թեանց երեսին նետուած :

Ե .

ՆԱՄԱԿ ԱՂԵՐՍԱՆԴՐԻԱՑԷՆ

Տ. Ե. ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՆԻՆ ԲԱՅՈՒՄԸ

Վերջին կիրակի օրը կատարուեցաւ բացման հանդէսը Տիգրան երկաթի անուանին նուիրում այն մատենագրանին որ մասնակէ մը ի վեր հաստատուած է քաղաքին մէջ ։ Փոխանակ ժամը « ճիշտ տունն ու կէսին » ինչպէս ծանուցում էր , ժամը 11 քառորդ անցած հայկական նուագախումբը սկսաւ գոսալ ։ Յուն ջութի վայրկեան մը էր , 150—200ի չափ երկանա այն համախմբումն համար որ հայ , սիրտի մտովի Սահմանագրութեան երգին ելեւէջներով կը սկսէր օրորոյիլ ։ Արքան այլ որ ատ նախնական տղաւորութիւնը , այնքան ծիծաղելի եղաւ սովորին անոր անմիջապէս յաջորդ Գանիէլ վարդապետի մը ատենաբանութիւնը (.) ։ Գանիէլ վարդապետ քառորդ ժամու մը չափ կեցաւ ատենն և հայրէ հինգ վայրկեանի մը չափ խօսեցաւ սակայն ։ Այս նորահաս ճարտասանութեան համաձայն սոր վեցայ որ իրարանջին բարի հետ քանի մը երկվայրկեանի դազար անհրաժեշտ է . . . ։ Աւ յետոյ շարու նակական կրկնութիւն մը . ձայրէ ի ձայր , այդ ատենաբանութիւնը . . . ։ Աւ յետոյ անօրինակ բացատրութիւններ , « զատարակութիւնը պիտի կ'ոչնչաննէ » . « անկիրթները հոս պիտի դատարարուին » և չն , որոնց մէջ ամենէն արտաւոքը դուայ ես այդ « անկիրթ » բառը , զոր վարդապետը իր եռանդին ու թափին անձնատուր , յանկարծ նետեց մէջանց , պտաւով թէ « անկիրթ ներք պետք է մատենագրանին գրեմն դաստիարակուելու ։ Ըսելիք չ'կայ ։ Աւելի փափուկ կարելի չէր ըլլալ . . .

Այս մասին բերանացի տիգրանութիւններ ըրի արդէն նայն օրը իսկ ինծի պատասխանեցին թէ խեղճ մարդը , ճիշտ ան բառերով , այնչափ զիտէ , բայց սխալ մարտ է ։ Ազգի , բայց որտի մաքրութիւնով չէ որ , մասածեցի ես , ատենաբանութիւն կ'ըլլայ ։ Աւանց ս'է կերպով խնդրոյ առարկայ ընելու Գանիէլ վարդապետին պատին մաքրութիւնը կամ բարութիւնը , իրաւունք կը զգամ ըսելու թէ լուսարոյն էր որ հանդիսին կազմակերպիչները ատենախօսութիւն մը պահաս դնելին իրենց ծրարին մէջ քան թէ ատմաբար ըրեցին մեր դիմացը , և ամենէն առաջ , որպէսզի կաշտութիւններ լսենք ։ Արդեօք իրենց գաղտնիարով անհրաժեշտ էր որ առաջին խօսողը անպատճառ վարդապետի հագուստ կրէր . . . Ան ատեն նորէն պիտի սկսինք կ'ըլլին տղիտութեան վրայ սղբալ , բան մը որ ալ շատ հինցաւ ։

Արեւմտ , վարդապետին խօսքերուն աւարտումին , նուազը նորէն սկսաւ զարնել և քիչ վերջը Պ . Ս . Բիրատ հաւարձակ առողանութիւնով մը բաւական գեղեցիկ մէկ պատկերը գծեց Տիգրան երկաթի անձին և գործունէութեան ։ Արդէն հանդէսին ամենէն հետաքրքրական մատ

ըր ան ըլլալով և ատենաբանն ալ յաջողելով իր խօսքին տալ պետք եղած շեշտը , 40 վայրկեանի չափ լարուած պահեց անկողններուն ու չափութիւնը ։ Երկարօրէն Տիգրան երկաթի տաղանդը գովելէ և անոր այնքան կարճ ժամանակի մէջ կատարած անանկ հիանալի գործունէութեան ներքոյը ընելէ ետք եզրուկացուց վերջապէս որ , իրաւունք ունի Տիգրան երկաթ իր այն ըմբռնումին մէջ , թէ « հայ տղաքը պետք է դատարարուի հայ աւանդութեանց համաձայն , միեւնոյն ժամանակ արդի պահանջներու տեսակէտով ալ պատրաստելով զանոնք » . « սեիկա չ'հասկցուցաւ ահաւասիկ ։ Երկար վիճարանութիւններու նիւթ կ'ընայ ըլլալ այս պարագան մտնաւանդ երբ խնդրել նկատի առնենք առ տեսակէտէն թէ կարելի է հայ աւանդութիւնները և արդի պահանջները իրարու հետ հաշտեցնել ։ Աւսակայն հոս տեղի չէ' հիմա առ բանին անշուշտ ։ Ինչո՞րք ան է թէ' այս բանախօսութիւնը միակ հրապարակուելու համար է որ միայն զընացի ներկայ գտնուելուս , անկեղծօրէն ։ Անկէ ետք նկատի առնուելիք բան մը չը կայ ։ Մտորին մէջ ըստած էր թէ Պ . Տատեան պիտի խօսի , սակայն ատանկ բան մը տեղի չ'ունեցաւ , զանոր տեղի է որ թերեւս խօսեցաւ Պ . Բարսեղ Օհանեան , Տ . Ե . Մատենագրանին հաստատման պատճառ կանը ընելով ։ Այդ « պատմական » է որ անմիջապէս տեղի տուաւ կարգ մը վիճարանութիւններու , որոնք իրենց այնքան անտեղի հանցամասնքով վարկեանապէս յորտեղին անէն գեղեցիկ տղաւորութիւն ։ Ես որովհետեւ չեմ գիտեր առ պատմականը , չեմ գիտեր նաև թէ ինչու վիճարանութիւններ ձայնեցան , բայց հանրածի ըսին որ Պ . Բարսեղ Օհանեան կուտակցական ակնարկութիւններ ըրած էր ։ Եթէ ևս ըլլալի Պ . Օհանեանի տեղ , հրապարակային համալրելութեան մը մէջ , ոչ-լուսակցական հաստատութեան մը բացումին առկա ըսելիք չըրա խօսքերուս տակ կը կուտակցական ակնարկութիւններ չէին ընել . . . ։ Իմ մասին կը խօսիմ կար . . . ։ Կը կարծեմ իրաւունք ունենալ ։

Իսկ այն ճաշած ձայնը որ լրատուեցաւ իր երգ հեռուէն հեռու , չեմ գիտեր ինչպէս բացատրել , եթէ չ'ուզեմ ըսել թէ պարզապէս ծրարին մէջ « Երգ » յողուածը արդարացի էր համար եղած էր ապահովութեամբ ։ Արքան անձաշակ դուայ . . . ։ Եթէ ևրդիմարան ըլլայի' կ'ըսելի թէ անոր ընթացքը քանի որ սովորեցնելու համար էր որ անմիջապէս օչարակները եկան բախտուել ներկաներուն . . . ։

Եւ հանդէսը փակուեցաւ ու տյս պէս ունեցաւ Աղեքսանդրիա իր հայ Մատենագրան-խօսքինը , որուն վերջով մեծ յայտեր դրուած են . յոյսեր որոնց իրականացումին սակայն , շատ դժբաղդաբար , քիչեր կան հաստատուելու ։ Մեր ժողովուրդը շատ ետ մնացած է տակաւին . . .

ԲԱՐՍԵՂ ՕՀԱՆԵԱՆ

ԿԵՉՊ ԱԶԳԱՍԵՆՆԵՐԸ

Ժողովուրդի անունով չէ որ հրապարակ կուզանք . . .

Եւ ոչ ալ Արևուտ պէս փայլող ճշմարտութիւններու գիմաց « թատաբէրակ » քաշելու յիմար արտէն լուրուած ենք . . .

Բայց ասոր հետ մէկտեղ իրաւունք ունենալ իրեն պարզ անհոս , առանց կուտակցումի' նեղ հայեացքներու . վրայ հասնել հոն' որ քանի մը մարդը հայրենասէր գիմայի տակ արդիւններ կը յարուցանեն , կամ սեղի պարզ խօսելով , արդիւն կ'ըլլան այն հայրենասէրներուն , որոնք օրհասական կոնքը կը մղեն' աւելի նախապատիւ համարելով արիւնով փրկել ազգութեան ստանկուկը քան իրաւունքները . ահա հոս է որ կը փայլի ճշմարտ հայրենասէրը' կեղծէն' և մենք արտասանմանի մէջ ենք . . .

Մեծ ատօթ պիտի ըլլաք եթէ շուտ չ'ունենայինք այդ արդիւնքը եղող հայրենասէրներէն . ինչպէս որ անկողնօրէն գործին վերաբերուողները կարծես ընտանի մի անշուշտ օրինաց դարձած քանքով . ստիպուած են իրենց ամէն քայլափոխին առանց հանգուիլ , այնպիսի միջավայրի մը մէջ , ուր երբէք վախ չը կայ ազգասիրական զգացումները աւելի զարդացնելու , և ուր սակայն ամէն բան հասկնալու , իմանալու ամէն գիւրտութիւններ ունինք ։

Ո՞վ կ'ընայ ուրանալ թէ' արտասանմանի հայութիւնը չ'ուզեր օգնել երկրի կուտակներուն , տատաղողներուն ։ Իրեթէ ամենքն ալ . . .

Սակայն . . . Երբ ազատագրական գործի մէջ , ազգային մէն մի անհաստատութիւններ ընթացքի մէջ կատարուած մայ ու շարեւորելով ազատ միջնորդութիւն տակ գիտակցութիւն ու զարգացում ձեռք բերելով իր պատկանած ազգութեան առաջնորդներուն հանգու պատմաբարութիւն ու ձգտում կ'ունենայ իր անհասական պարտականութեանը ուժ մը , օգուտ մը ըլլալու , այն ժամանակ մասնաւոր անաշխատ պարտականութիւն է այդ հասարակական կարծիքն ու գոյացած արամագրութիւններէն անել իւր նիւթը , ու ըստ այնմ վարել իր անուշութիւնները միշտ նկատի ունենալով « ազգին շահերը » և ժողովուրդին պահանջները ։

Իսկ երբ կը տեսնենք որ , քանի մը մարդեր ազգային թերթի մը գլուխը անցած , անանկով այն պահանջները զորքս մողովուրդի մը օգուին համար պէտք է , բարբոթին հակառակ ուղղութիւն մը կը բռնեն . թարգմանը և զաջուրդը չեն ըլլար սրտի ու զգացումներու , սըրամագրութեան ու ձգտումներու հետ խօսող կ'ս նուիրական յոյսերուն , ի հարկէ այն ժամանակ ինքնին երեւան կուտայ արեւու պէս պայծառ ստ ճշմարտութիւնը թէ' ասոնք հայրենասիրական և ազգասիրական անկեղծ թափով մը չէ որ հրապարակ եղած են , ասոնք' ուսանկոխ եղած իրաւունքներ պաշտպանուելու ջանքով չէ որ կ'ուզեն « ազգային ուղղութեան » զեկը օ ձեռք առնել , այլ արդիւնք ըլլալ այն տարրին զեմ , որ այլ ևս ապաւինելիք սեղ մը չ'ունենալով իր արիւնով կ'ուզէ պաշտպանուել անիրաւութիւններու , հալածանքներու , առաջակութիւններու և րոնտութիւններու դէմ ։

Ամեն տեղ , ամեն երկրի մէջ ճշմարտութեան ու թշուառներու ազգկուտարողողակները կը լուսին' որուն զով անմիջապէս իր ազգու ձայնը կը բարձրացնէ արդարապէս և իրաւասէր մասուլը . « արդարութեան խարաղանով » կը հարուածէ . կը հալածէ ամէն անոնք , որոնք միշտ ձգտած են թշուառին ճնշելու , նա ժողովրդի շահերուն պաշտպանն է մի-

անգամայն և բարոյական ձեռնարկ

ինչ անհրաժեշտ

Նմանապէս' ազգային և ժողովրդական հաստատութիւններու շարք , կը անանուին կամ երեւան կուտակ իշխանութիւններ կամ մարմիններ , որոնք փոխանակ իրենց ստանձնած պարտականութիւններով ժողովուրդի մը նիւթական բարոյական և մատաբական զարգացման օգուտ մը ունենալու , իրենց ստորագրուած պաշտոններով' ասորիններու ընթացքի մէջ հաստատ կուտան մը ընտանցելով' միմիայն իրենց գիրքին և փառքին յարատեւութեանը համար , անտանիք իրարմար մը կ'սկսին դառնալ այդ հաստատութեան աէրը եղող ժողովուրդներու գլխուն վրայ . և ահա այդ վարկեանին է որ զգալի կ'ըլլայ մասնաւոր անաշխատ խարաղանը . . .

Ստորեւին մասնաւորելով ըսենք թէ' « Ազգաւ Բեմ » չունեցաւ անաշխատ մասուլի այն կիջումը եւ պարտականութիւնը , ու իր պաշտպանութիւններուն տանելն մեծ տեղը չը սուսա զրկուողներուն , ոյժ ու զորակի չըկաւ արդու , քանի սկսարին , ըլլալ' հանրային տեսակետով , ըլլալ' անհաստական , քողաքական կամ ազգային ։

Նախադասութիւն մը , սող մը , ինչ կ'ըսեմ , նայն իսկ բառ մը չը տեսանք այդ թերթի սխալակներուն մէջ , որով հրաւեր ևս քաջաբեկ կարողացուց Ստուենի կուտակներուն ի նպատակ

Կեղտուր իրաւունքներէ գառ չ'կարողացինք որ մը ազգային և եւ զորով կամ հաստատութեան վերաբերեալ շահազդիւն յողուածներ , որ բարեկաւ ևս յատուցելու իմանալու բարձր արմաղորութիւնները ցուցնելին ։

« Ազգաւ Բեմ » ի վարչութեան կազմուելէն ի վեր չը լսեցինք այդ թերթին միջոցաւ թէ կեղտուրի պէս հարուստ միջավայրի մը մէջ հայ գաղթականութեան մէջ գտնուած կարտանաշինը օչմանաւոյ կերպով միմիայնութեան օչմանացած են , և անոնց անտնով սարքուած կամ հասարակականը յայտնի ճշմարտութիւն եղող կայն իրեններուն տրուած կամ յատկացուած չէ' ։

Չը կատար ևս երբէք յոյս չ'ունինք թէ որ մը կ'ըլին ձեռք կ'առնուէր անմասնագրութեան խնդրը ։

Եւ ոչ մէկուն մտայն չէ անցած միջակա այսօր թէ' հայրապին և ժողովրդական հանգամանք ունեցող իրենց իրենցու մասին եղած պատճենական յոյսաբարութիւնները ըլլան անոնք յոյսաբարութեան վերաբերեալ և կամ ժողովրդական ինչոքները , կրնայ եղել մեթոտի այդ կարծեցեալ ազգային թերթին սխալակներուն մէջ հիւրընկալուել ։

Ո՞ր մէկը թուենք . . . չ'ուզեցի' նոյն իսկ արձագանքն ըլլալ եղեպատ հայրենու ուղղուած կոչին , զոր Սատուին լուսնորդներուն համար հանգանակութիւն մը բացուած ըլլալը կը յորդորուէր , հայրենասէր մարմիններու կողմէ ։

Ասոնք որ ամէն ու ձայնն մասնանալը կ'ընենք , մասուլ տէսակետով է ։ Զիմա անցնելու անհարմարան տեսակետով զոր Ազգա-բեմին վարչութեան անգամները զոյց կուտան իրենց նկարագրելու իրենց համազումներով և սեղուածներով զոր իրենց հայրենասիրական և ազգասիրական ախտանները կը կազմեն . . .

« Ազգաւ Բեմ » ի վարչութեան անդամ և պատասխանատու Օհանիկ Թաշնեան այն ազգասէրն է որ իր անկեղծութիւնը ցուցնելու համար նոյն իսկ իր բերնով կը պահանջէր « կարմիր թաշն Տիգրանց » ամսականներէն 5 հատ և շաբաթներով պահելն Վերջը զանոնք անամօթորար ևս կը դարձնէր ։ Այն հայրենասէր մակարոյծն է , որ ի նպատակ կուտակներու և Ստուենի

ՄԻՆԿԸՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻՋԱՆ ԵՐԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ Վ. ՆԱՅՏԻՆԿԻՐ

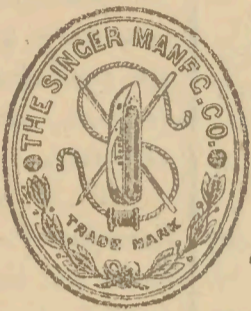
Պատարի փողոց . Խաչնետարի սեփականություն, Պրիսթոլ Օթէլին
ճիշտ գրեմայ Գաթէ Տը Լա Պատրի կից
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱՆՔՈՒՆ ՄԷՉ 6500 ՄԱՆԱՑԻՎԵՐ ՈՒՆԻ
Աշխարհի ստեղծելու լուսավորչ կարի մեքենաները ՄինկիՐներն են եւ աստիճան
միջակա ցարդ 17,000,000 ծախուած է :

400 հ առէի վիսայիս եւ մեքայիսով վարանուած, երաշխատուեալ մեքենաներ.

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵՐ ՎԱՐՉԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՅՈՒՆ ՄԻՋԱՆԿ

Փարիզի 1900 թ Տիեզերական արուեստանկարի մեջ ասացած է :
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԲՐՈՒՍԻՈՅ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՆԵՐԱՅՆ
ԵՒ ԽԱԳՍԻՈՐԱԿԱՆ ԱՐԿՈՒՆԵՍ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ Ն. Բ. ԽՅԻՎԱՍԿԱՆ ՅԱՆ

Կեղծերէն զգուշանալ,
ուշադրութիւն դարձնել
խրաբանչիւր մեքենայի
վրայ ՄինկիՐ յաճկանչիս

Չրի դասեր եւ նորագոյն
թիւններ, ՄինկիՐ մեքենա-
յից համար, յաճախորդաց
տուններուն մէջ,
Վճարմանց զիբութիւն
Փոխանակութիւն հիներու
եւ նորագոյնութիւն ստեն կարգի
Մեքենայից

Ին ՉԱՓԱՌՈՐ

ՀԱՍՏԻՆԵՐ

1. — ԵՂՔԱՐԸ ՉԱՓՈՒՐՆԵՆ. — Վաճառա-
տուն ամեն սեռակ գուրգաներու, պատ-
րաստ զօրալը շապիկներու, մետաքս եւ
բարեկար թաշիխաններու. Եւրոպական
եւ անգլիական կոշիկներու, քոնսիդիւնի
ճոխ զանազանութիւններու :
Շարա Գլոս — Պէյ Թիւ 26: 490

ՀԱՅՆԵՐ

Շ Ա Ր Ա Ք Ա Ք Ե Ր Ք
ԱՉԳԱՅԻՆ, ԳԱԿԱՎԱԿԱՆ, ՉԱԻՆՇԱԿԱՆ
Բաճնեգին՝ Եղիպտոսի համար տարե-
կան 50 զրջ ողջ : Երաստանման՝ տա-
րեկան 13 Քրանդ :
ՀԱՍՏԵ՛ Mr. DIRAN PAPAZIAN
(Egypte) Alexandrie

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ

(44)

ՍԵՒ ԱԳԱՍԱՆԳԸ Հեղինակ ԲԻՒՒ ՍԱԼ

ՄԱՆՆ ԵՐԱՐՈՐԸ

ԳՂՈՒՆ Ը .

ԼԱՐՏԻՆՈՒՄՆ ԵՒ ՏԱԳԵՄԸ

—Բաւ է որ եւ զձեզ չ'տեսնեմ,
Այն ասե՛ն... չէ՛ք ուղեր որ այլ
եւս եւ ձեր ասն մէջ քնակիմ :
Լարտինուս ասանց պատասխանե-
լու միտապան շարժում մը ըրաւ :
—Ուրեմն իմ տղայութեան ատե-
նի սենեակիս կան կարտան կազմող
քանի մը աստիպաները պիտի ասնեմ,
որովհետեւ անոնք իմ հօրս կը պատկա-
նէին :
—Առէ՛ք, երբոր կ'ուզէք :
—Եւ որովհետեւ զուք այլեւս զիս
ստենել չէ՛ք ուղեր, իմ մօրս եւ օրի-
որդ Լարտինուսի ասիք այնքան թիւն-
ներս ա՛յն ատեն անգի պիտի ունենան,
կրբոր զուք բացակայ կ'ըլլաք ասիէ :

3. ՎԱՅՆ ՄՈՄՃԵՆ. — Կը պատ-
րաստե ոսկիէ եւ արծաթէ զարդա-
նկար—միւնիչի եւ գրուպեալ զա-
ւազաններ. Ազգային զարագօրին զի-
մաց, Սփինքս գեղարանին կից, եւ
ժամանակից ունի ի Շարա Մաճաճ-
մէա Ալի, Ալթիէթ—էլ—Նապա թիւ 1
392—492

4. — ԿԱՐՄՊԵՏ ԳԱՍԱՐՃԵՆ. — Եղա-
բաժանաւ : Ընդ միշտ թարմ ապրանք-
ներ վաճառելու որոշում տուած է :
Պապ էլ յաւիք : Հացագործին զիմաց :

2. ԱՒԵՏԻՍ ԳԱՐԱԿԻՒԿԱՆ. — Դեր-
ձակ Մանսուր բաշա խալիճ, թրամ-
վէյի գըծին վրայ : 490

—Բայց եւ բացարձակապէս արդի-
ւեցի հոս կնուս ոտք չ'գնել . իսկ եթէ
ձեր մայրը հետիւն հետի ձեզն հետ սե-
սակցիլ ուզէ զի՛նքը չեմ կրնար արդի-
լել, որովհետեւ շատ լուս կը զուշակեմ
թէ աստիպանի թի՛նչ պիտի պատանի,
զաւով աղջկանս, կնուս չեմ ներքեր որ
անոր հետ յարաբերութիւն ունենաք .
եւ եթէ օրիորդ Լարտինուսի այս ան-
գամ թոյլ տուի որ մեր անսակցութեան
ներկայ ըլլայ, պատճառ այն է որ կու-
զի զիբացունել իրեն թէ՛ յոտի թի՛նչ
գաղափար ունիմ ձեր մօտին :

Տանիէլ երբէք չ'խոսիցաւ . իր
խորթ հօրը կոչաւ ընթացքէն շատ զո՛ն էր
որովհետեւ խոսակցութիւնը ճիշտ իր ու-
զած կէտին վրայ կը յանդէր : Ատրիէն
միևնոյն հանդարտութիւնը չուցեաւ
սակայն, եւ գիտնալով թէ իր հօրը
թի՛նչ վայրագութիւններ ի գործ պիտի
գնէր իր վրայ, աներկիւզ պաշտպանեց
իր սիրելի Տանիէլը :

—Հայ՛րս, զոչեց իրիսա ձայնով
մը . Պ . Տը Տանիթովըը հողով արտով
կը սիրեմ, եւ այս բանը ձեր աղջեւ
խոստովանել չեմ քաշուիր :

—Պապանձեցէ՛ք, օրիորդ, պոսաց
Լարտինուս, բուռնցքները վեր բարձ-
րացնելով :

5. ԽՈՉԻՒ Ս. ԻՏԻՐՆԵԿԱՆ. — Ամէն
տեսակ մեքայիկայ կարտիք կը նս-
բոյէ, կը մարքէ, կ'սոկեղծէ եւ
կ'արծաթ զօճէ խիստ տակուն եւ ան-
հաւատարի արման գնով :
Թան-Թալիլ Մատաթս փողոց : 490

6. ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ԽՐԵՆՊՈՏՈՒՆԸ. —
Մտխոյ գիրքեր : Հաւարածայ շարս
տարուան Արշալոյսներու, զին 240
զրջ, ողջ : Յաւորդ Հայրենեաց (թղ-
բակարմ) 10 զրջ : Ազգային Մաճաճ-
նապարթիւն, 12 : Մատան եւ Չէյ-
թուն, 10 : Գոյ Մճաո, 8 : Չաւարձալի
անեքտութիւն, 5 : Հիւճախի գար-
մանման անհայտաղ միջոյր, 3 :
Ճարտարութիւն ի Չախիցիթա, 3 :
Եղիպտոսի գունաւոր քարտէզ,
զեղչեալ զինեալով :

ՎԻՊԱՅԵՐԹ

ՀԱՆԵՒՄ ՎԻՊԱՅԱՆԱԿԱՆ

Մեր հրատարակած երեք վեպերէն
յիսոյ, այժմ ձեռնարկած ենք անսակուն
պարբերական հրատարակութիւն մը,
ՎԻՊԱՅԵՐԹ անունով, որուն տողին
եւ երկրորդ թիւերը (Յունիք եւ Փետր)
արդէն հրատարակուած են, հետեւեալ
բաժնագրութեամբ :

1. ՄԵՐԹՈՒՄԻՆ ՍԷՐ, Պոստիան
կիսանրի գրուպներ, ազգային վեպ,
գրած է Պ. Ե. Սրմաբէյանեանս :

2. ՏՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ԳՈՂՏՆԵՐ ՀԱՒԱ-
ՏԱՔՆՆՈՒԹԵՆ, հեղինակութիւն Պ. Պ.
Մատթոյի եւ Լանէյի :

3. ԽՈՐՀՐԴՈՒՄ ԴԱՏ, Յոտթիւնէ
տիւ Պոստիանի :
ԲԱՃԱՆՈՒԴԱԲՈՒԹԵՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Պաւլիարիա տարեկան 5 Քր . Արասաճ-
ման տարեկան 6 Քր . Ամերթիւս 1 տը .
20 սէնց . Թուսիս՝ 2 թուպ . 30 կօպիկ :
ՕՆԵԿԻ ԲԱՐՍԵՂԵՆ

Հասցե՛ REVUE VIBATERT,
Imprimerie Orientale, VARNA Bulgarie

Տիկին Լարտինուս աստիկ զու-
նաստ եւ յայտը կրթեալ կը զիտեր
այս անկ սեռարտեր, ասանց բառ մը
արտասանել համարձակելու :

—Ատրիէն, ըսաւ Տանիէլ ձանրու-
թեամբ . կողաչե՛մ, ձեր հայրը զայրա-
ցընող խօսքեր մ'ի բնէք, նա այլ եւս միշ
չ'սիրեր, մենք անոր վրայ ճնշում ի
գործ պիտի գնենք՝ որպէսզի այսուհե-
տե իր սիրտը մեզի նուրթէ :
Յետոյ Լարտինուսի գունաւալով :

—Պարտն, ձեր վերաւորիչ խօսքերը
կը մտնամ ա՛յն վայրկեանին իսկ, յո-
րում զուք կ'արատանեք զանոնք, կը
ճանչնամ ձեր սիրտը, որ յարի, գոր-
վալի եւ ազնիւ է . բայց անտարակոյս
այս պահուս անոր, ինչպէս նաև ձեր
գործոց աչքը չէք զուք :

Տանիէլ իր խորթ հօրը կատարի
ստենել կ'ուզէր, բայց ընդհակառակը՝
Լարտինուս՝ թէպէտեւ բարկութեան
աբարտուէն բանում էր, սակայն բան
մը չ'ըսաւ : Իր խորթ գաւակին զպատա-
ցուցչի խօսքերը յանկարծ իր վրայ աղ-
ղեցութիւն գործած էին եւ արդէն Գլա-
բայի հետ յարաբերութիւն հաստատած
օրէն ի վեր, ոչ ոք զբացուցած էր իր
բանած ընթացքին անպատշաճութիւնը :

ՅԱՆՉԵԱԿԱՏԱՐ ԲԵՐԻ ԵՒ ԸՆԿ . (Commissionnaires Expéditeurs)

Պատիւ ունիմք ձանուցանել յար-
գոյ հասարակութեան թէ՛ Եղիպտոսի
եւ կ' Պոստայ միջեւ ամեն տեսակ ապրա-
նաց յանձնարարութիւններ կ'ընդու-
նինք : գոնացոյցիչ պայմաններով, ըն-
կարծուք ունենալով
ՎԱՍԱԶՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՒԱՏԱՐԱՌԹԻՒՆ
ԵՒ ՃԵԳԱՊՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Կը յուսամք թէ՛ ստեւարով
զարգողները, որոնք միշտ պէտք կ'ու-
նենան գոնացան անսակ ապրանքնե-
րու, զորս չեն կրնար ձեռք բերել Եղիպ-
տոսի մէջ, պիտի յարգեն մեզ իրենց վա-
սանութեամբ :
Դիմել տա Արմենակ Համաճեան,
Շարա Մաճաճա Ալի, Թիւ 3—4 .

ԲԷՐՔՈՒՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դժգոնութիւնները շատցած են այս-
վասարանի անկունութեանը զեմ :
Անիկ ունեցողները՝ որոնք թուով
չաա են հիմայ, միջ բանի ամիս միս, և
զորածակել վերջ սակագամ են մէկ կողմ
գնել զաքն, անոր պատճառած աղակաւ
թիւններէն ազատելու համար :

Հայ մեքենայաւ մը սակայն, վեպ-
ջապէս կըրցած է լուծել այլ վասարանի
զազանիքը եւ հիմայ մեծ գիւրու թիւսմը
կը նորոգուին անոնց աւրուած մասերը :
Եթէ կ'ուզէք օգտուել հայ արուես-
տագիտին միջոցներէն, ձեր բեթթիւն
վասարանները ուղղակի տարէք Պոստայ
Մատթոյ թիւ 32, ՀՐՈՒՏ ՓԱՓՈՒՂՆԵՆ
ԵՆԵՆ եւ արգանապէս շատ զո՛ն պիտի
մնաք անոր նորոգութիւնէն :

ՀՐԷՆՅ ԲԱՐԵԳՈՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՐՉԱՐՆԻ ՎԻՃԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԻՐԱԿԻ 5 ՅՈՒՆԻՍ 1904

6730	11988	8214	8613	5343
64	1652	1815	2625	2886
3101	3367	3785	4210	4693
4785	5126	5311	5669	6075
6147	7491	7936	8492	8514
8603	9421	9762	10981	11051
	11211	11239	11375	

եւ ինչպէս բոլոր զգայուն կակները,
ճշմարտութեան անկու պոսիս կը խոնար,
հեղեղ : Տանիէլ անպատճառ նկատեց էլ,
կարել իր խոսակցութիւնը, որովհետեւ
յիշեց իր մօրս ա՛յն խոսքերը թէ՛ «մենք
իրատունը չ'ուներք Ատրիէնը իր հօրը
պատճառաւ ամօթապարտ թողելու » ուս-
տի յարեց :

—Աւրեմն պլնուս հոս չ'պիտի զամ
միջեւ այն օրը, յորում զուք զիս ան-
ձամբ կանչէք, Այս ամիսի՛ ձեզմէ կը
խնդրեմ որ բարեհաճեք իմ մօրս յանձ-
նել այն բոլոր նամակները որ իմ հաս-
ցէիս պիտի գան, որպէսզի նա ինձ ու-
ղարկէ : Պարզիլային մեկնելու ասով
այս հասցէն տուած եմ նամակատան,
որպէսզի ինձի հոս վերադարձնեն իմ
նամակներս : Դուք արդէն անոնցմէ հաս
մը ստացած ըլլալու էք եւ հաճեցէք
ինձի դարձնել զայն :

Այս խնդրանքը Լարտինուսն ցըծ-
ցեց, որպէս թէ կայծակնաւոր եղած ըլ-
լար :

—Ես... նամակ մը... որմէ՛
թոթովեց նա :

Թապալ. Ե. ԹՈՐՈՍԵՆՆ
(Շարալեակիցի) (Վրայր)